

ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය සේවා ලබාදෙන බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ ආයතනවල වර්තමාන ක්‍රියාකාරීත්වය

බී.එම්.සංජය ප්‍රසාද් බාලසූරිය¹

සංකේෂ්පය

මූල්‍ය ගනුදෙනුවල ව්‍යාප්තියත් සමඟ බැංකු හා වෙනත් මූල්‍ය ආයතනවල ආරම්භය ඇති විය. ඒ අනුව වර්තමාන ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය ආයතන පද්ධතිය, මහ බැංකුව ප්‍රමුඛ කරගනිමින් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු, බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු හා බලපත්‍රලාභී මූල්‍ය සමාගම්වලින් සමන්විත පද්ධතියක් වේ. බැංකු තුළින් රටක ආර්ථිකයට මහඟු කාර්යයභාරයක් ඉටු කරනු ලබන අතර විටෙක බැංකු අසමත්වන ගණුදෙනුකරුවන්ගේ අවශ්‍යතාවන් හඳුනාගනිමින් මූල්‍ය සමාගම් හා මූල්‍ය කල්බදුකරණ ආයතන රටක ආර්ථිකයට මහඟු සේවාවක් ඉටු කරනු ලබයි. වර්තමානය වන විට විශාල වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාව තුළ ව්‍යාප්තව ඇති මෙම මූල්‍ය ආයතන විසින් ජනතාවගේ බොහෝ මූල්‍ය අවශ්‍යතාවන් ඉටු කිරීම මගින් ජනතාවට සමීප වී තිබෙන තත්වයක් තුළ මෙම ලිපිය මගින් එම ආයතන වල ආරම්භය හා විකාශය හඳුනාගනිමින් වත්කම් හා වගකීම් පිළිබඳව, අවදානම් කළමනාකරණය පිළිබඳව මෙන්ම මහ බැංකුව විසින් මෙම ආයතන සම්බන්ධව සිදුකරනු ලබන අධීක්ෂණ හා නියාමන කටයුතු පිළිබඳව සාකච්ඡා කරණු ලැබේ.

මූඛ්‍ය පද: මූල්‍යකරණ, කල්බදු, මුදල් සමාගම්

හැඳින්වීම

19 වන සියවසේ දී කාර්මික විප්ලවය ඇතිවන අතර ඒත් සමඟම ඇති වූ කර්මාන්ත සඳහා අවශ්‍ය වන්නා වූ යන්ත්‍ර සූත්‍ර, ප්‍රාග්ධනය සොයා ගැනීම පහසු කාර්යයක් නොවීය. කර්මාන්තකරුවන්ට පෞද්ගලිකව ඒ සඳහා ආයෝජනය කිරීමට තරම් මූල්‍ය ශක්තියක් නොතිබිණි. ඒ අනුව එයට විසඳුමක් ලෙස මෙහිදී සාකච්ඡා කිරීමට බලාපොරොත්තු වන මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ ආයතන බිහි වූ බව පෙන්වාදිය හැකිය.

බැංකු අංශය මගින් ලබාදෙන මූලික සේවාවන්ගෙන් වෙනස් වූ සුවිශේෂී සේවාවන් රාශියක් මෙම මුදල් සමාගම් හා කල්බදු මූල්‍යකරණ ආයතන මගින් සපයනු ලැබේ. කාර්මික, වෙළෙඳ හා නිමවුම් කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය මූල්‍යමය පහසුකම් සපයන අතරම කල්බදුකරණ සේවා මෙන්ම පුද්ගලික ණය අවශ්‍යතාවන් ඉටු කිරීමට මෙම ආයතන වර්තමානය වන විට සමත්ව ඇත. බැංකු අංශය අසමත් වන පාරිභෝගික ණය අවශ්‍යතාවන් සැපයීමට මෙම අංශ සමත් වීම තුළ වර්තමානය වන විට

¹ ශාස්ත්‍රවේදී (විශේෂ) ආර්ථික විද්‍යා දෙවන වසර, sanjayapbalasooriya@gmail.com

ජනතාවට ඉතා සමීප ආයතන පද්ධතියක් බවට මුදල් සමාගම් හා කල්බදු මූල්‍යකරණ ආයතන සමත්ව ඇත. මෙම ආයතන මගින්,

- ගේ දොර ඉඩකඩම්
- වෙළෙඳ, ප්‍රවාහන, සුබෝපහෝගී රථවාහන
- කාර්මික හා පාරිභෝජන භාණ්ඩ

ආදිය කුලී සින්තක්කර ක්‍රමය යටතේ ලබාදෙනු ඇත. මෙම මූල්‍ය ආයතනවල පොලී අනුපාතය බොහෝ විට වැල් පොලී අනුපාතය මත ගණනය කොට සම වාරිකවලින් ණය මුදල් අයකර ගනු ලැබේ. වර්තමානය වන විට මෙකී මූල්‍ය ආයතන දේපල විකිණීම, ඉඩම් විකිණීම ඇතුළු වෙනත් බොහෝ පාරිභෝජන සේවා මෙරටට බැංකු පද්ධතිය හා සම්බන්ධව පවත්වාගෙන යාමට සිදු කරයි.

මූල්‍ය ආයතන

කාර්මික විප්ලවයේ අතුරු ඵලයක් වශයෙන් මූල්‍ය ආයතන බිහි වී ඇත. ඒ අනුව මෙහි ඉතිහාසය 19 වන සියවස දක්වා ඇදී යන බව පෙනේ. කාර්මික විප්ලවයත් සමඟ නව කර්මාන්ත, නිෂ්පාදන වැඩි වන්නට විය. නමුත් එකී නව කර්මාන්ත සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රාග්ධනය සොයා ගැනීමට ව්‍යවසායකයන්ට ගැටලු සහගත විය. ඒ අනුව ඔවුන්ට තම ප්‍රාග්ධනය සම්පාදනය කර ගැනීමට පහසු ක්‍රම යටතේ මූල්‍ය පහසුකම් සැපයීමට මූල්‍ය ආයතන බිහි වී ඇත.

වර්තමානය වන විට මූල්‍ය ආයතන මගින් ඉතුරුම් තැන්පතු, ස්ථිර තැන්පතු, ලිසිං සහ කුලී පිට ගැණුම්, රන් ණය, මුදල් මාරුව, ළමා ඉතුරුම්, ආයෝජන සේවා, ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය සේවා, වාහන වෙළෙඳාම, ඉස්ලාම් මූල්‍ය සේවා, ඉඩම් වෙළෙඳාම වැනි සේවාවන් ලබාදෙමින් ආර්ථිකයේ විශාල පැතිකඩක් අවරණය කර ඇත. කෙසේ වෙතත් ආරම්භයේ සිට මෙම ආයතන මගින් සිදුව ඇති වැදගත්ම සේවාව ලෙස කාර්මික, වෙළෙඳ, නිමැවුම් කටයුතු, රක්‍ෂණ කටයුතු සේම පුද්ගල අවශ්‍යතා සඳහා ද ණය පහසුකම් සැපයීම පෙන්වා දිය හැකිය. බොහෝ විට මෙම ණය ලබාදීමේ දී ඒ සඳහා ඇප ලෙස යම්කිසි දෙයක් තබා ගැනීමට කටයුතු කරනු ලැබේ. වාහනයක ලියාපදිංචි සහතිකය, ඉඩමක ඔප්පුව වැනි දේවල් ඇප මත තබාගෙන ණය ලබා දීමට කටයුතු කරනු ඇත. වාණිජ බැංකු මගින් ණය ලබාගැනීමේ කටයුත්ත යම්තාක් දුරට සංකීර්ණ ක්‍රියාවලියක් වන අතර එමගින් ණය ලබාගැනීමට අපොහොසත් වන පාරිභෝගිකයන් හට මෙම මූල්‍ය ආයතන මගින් පහසුවෙන් ණය පහසුකම් ලබාගත හැකිය. අවශ්‍ය ලියකියවිලි ප්‍රමාණය අවම ය. මෙහි විශේෂත්වයක් ලෙස ඉක්මණින් ණය ලබාගැනීමට හැකි වීම සහ ණය සඳහා ගෙවීමට සිදුවන ඉහළ පොලියකින් යුක්ත වීම පෙන්වාදිය හැකිය. වැල් පොලී අනුපාතය යටතේ සම වාරික මගින් ණය අය කරගනු ලැබේ. මොවුන් ණය ලබාදීමට මූල්‍ය සම්පාදනය කරගනු ලබන්නේ කාලීන හා ඉතුරුම් තැන්පතු මගිනි. ඒ සඳහා බැංකු පොලී අනුපාතිකයට වඩා ඉහළ පොලියක් ගෙවනු ලැබේ. ගෙවීම් අනපසු වන පාරිභෝගිකයන්ගේ භාණ්ඩ යානවාහන හෝ ඇප ලෙස තබන සුරැකුම් තමා සතු කරගෙන ණය ආවරණය

කරගැනීමට කටයුතු කිරීම තුළ මොවුන් ණය ලබාදීමේදී වැඩි අවධානයක් තබා නොගන්නා බව පෙනේ.

කල්බදු මූල්‍යකරණ ආයතන

කල්බදුකරණය 1977 නිදහස් ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය හඳුන්වාදීමෙන් පසුව ශ්‍රී ලංකාව තුළ ව්‍යවසායක් වශයෙන් සංවර්ධනය වී ඇත. නමුත් ඊට පෙර සිට ම වැඩි අඩු වශයෙන් මූල්‍ය ආයතන මගින් මීට සමාන ක්‍රියාකාරකම් සිදු කර ඇති බව පෙනේ. කෙසේ වෙතත් 1982 ශ්‍රී ලංකා ඔරික්ස් ලීසින් (LOLC) සමාගම ලංකා බැංකුවේ අනුබද්ධිත සමාගමක් වශයෙන් කල්බදු සමාගමක් ලෙස මෙරට ප්‍රථමයෙන් ව්‍යාපාරික කටයුතු ආරම්භ කර ඇත.

“බදු දෙන්නා ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩයේ අයිතිකරුවෙකු වශයෙන් සිටින අතර බදු ගැණුම්කරු ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩය මිලදී නොගන්නා නමුත් එය පාවිච්චි කිරීමේ අයිතිය ලබාගැනීම”

කල්බදු වශයෙන් සරලව හඳුනාගත හැකිය. මෙම ක්‍රියාවලිය මගින් පාරිභෝගිකයාට ඉතා පහසුවෙන් තම අවශ්‍යතාවය ඉටුකරගත හැකිය. එකවර ප්‍රාග්ධනයක් යෙදීමට අවශ්‍ය නොවීම, අයබදු ආදියෙන් සහන ලබාගත හැකි වීම, වාණිජ බැංකු වැනි මූල්‍ය ආයතනවලින් ණය ලබා ගැනීමේ දී සිදුවන අපහසුතාවන්ට මුහුණපෑමට සිදු නොවීම වැනි වාසිදායක තත්ත්වයන් රැසක් මෙමගින් ඇති වේ. වර්තමානය වන විට මේ සඳහාම ආයතන පද්ධතියක් බිහි වී ඇති අතර එම ආයතන සුළු හා මධ්‍යම පරිමාණික ව්‍යාපාරික ආයතනවලට ප්‍රාග්ධන සැපයීමේ මූලාශ්‍රයක් වශයෙන් වර්තමානයේ වැදගත් භූමිකාවක් ඉටු කරනු ලබයි.

වත්මන් ශ්‍රී ලංකාව තුළ කල්බදු මූල්‍යකරණ ක්‍රියාවලියේ යෙදෙන ආයතන ලෙස බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු, බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු, බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ ආයතන පෙන්වාදිය හැකිය. 2015 මහබැංකු වාර්තාවට අනුව විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ ආයතන 07 ක් දැනට ක්‍රියාත්මක වේ.

විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්

1. ඇසෙට්ලයින් ලීසිං කම්පැනි ලිමිට්ට්
2. එල්. ඕ. එල්. සී. මයික්‍රෝ ක්‍රෙඩිට් ලිමිට්ට්
3. එස්. එම්. බී. ලීසිං පීඑල්සී
4. ඉසුරු ලීසිං පීඑල්සී
5. යුනිසන්ට් ලීසිං කම්පැනි ලිමිට්ට්
6. කෝපරේටිව් ලීසිං කම්පැනි ලිමිට්ට්
7. නිවෙස්ට් කැපිටල් ලිමිට්ට්

ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය සේවා ලබාදෙන බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ ආයතනවල වර්තමාන ක්‍රියාකාරීත්වය දෙස බලන විට, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්තාවන්ට අනුව 2014 වර්ෂය අවසාන වන විට බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් 48 කින් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍ය සමාගම් 8 කින් මෙම අංශය සමන්විත විය. නමුත් 2015 වන විට බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සංඛ්‍යාව 46 දක්වා ද විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් සංඛ්‍යාව 7 දක්වා ද අඩු වී ඇත. (ලියාපදිංචි කල්බදු මූල්‍යකරණ ආයතන 70යි.) මෙම ආයතන වල ශාඛා ජාලය 2014 වසර අවසාන වන විට 1132 ක් වූ අතර 2015 වසර අවසානය වන විට එය 1216 දක්වා ශාඛා තවදුරටත් වර්ධනය වී ඇත. මෙම ශාඛා ව්‍යාප්තිය බස්නාහිර පළාතෙන් පිටට වැඩි වශයෙන් ව්‍යාප්ත වී ඇත. මෙම ව්‍යාප්ති අනුපාතය දළ වශයෙන් 1:2 ක අනුපාත තත්ත්වයක පැවතීණ.

වගුව 1 : බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වල ශාඛා ව්‍යාප්තිය

පළාත	2014	2015
බස්නාහිර	369	394
දකුණ	125	134
සබරගමුව	83	92
වයඹ	118	129
මධ්‍යම	128	139
ඌව	60	61
උතුරු මැද	86	89
නැගෙනහිර	88	98
උතුර	75	80
එකතුව	1132	1216

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්තාව 2015

වත්කම් හා වගකීම්

වත්කම්

2014 වර්ෂයේදී බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් වල වත්කම් ප්‍රමාණය සමස්ථයක් ලෙස ගත් කල 2013 වර්ෂයට සාපේක්ෂව 18.9% කින් වර්ධනය වී ඇත. එනම් 2013 වර්ෂයේ වාර්තා වූ 20.3% ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව රුපියල් බිලියන 853 දක්වා රු. බි. 130 කින් වර්ධනය වී ඇත.

2015 වර්ෂයේදී 2014 වර්ෂයට සාපේක්ෂව 22.3% හෙවත් රුපියල් බිලියන 181.6 කින් වත්කම් ප්‍රමාණය ඉහළ ගොස් ඇත. මේ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් පහත සාධක බලපා ඇත.

- ❖ ණය ගැනීම වල 44.6% ක (රුපියල් බිලියන 96.9) වර්ධනය
- ❖ තැන්පතු 16.1% ක(රුපියල් බිලියන 66.5) වර්ධනය

වගකීම්

වගකීම් වල ප්‍රධාන මූලාශ්‍රය වන තැන්පතු ප්‍රමාණය 2014 වර්ෂයේදී වාර්තා වූ 50.8% සිට 2015 වර්ෂයේදී 48.2% දක්වා පහළ බැස ඇත. කෙසේ නමුත් තැන්පතුවල ස්ථාවර වර්ධනයක් මැන කාලීනව හඳුනාගත හැකි අතර එයට ප්‍රධානතම හේතුව ලෙස බැංකු වලට සාපේක්ෂව ආකර්ෂණීය පොලියක් තැන්පතු සඳහා මෙම අංශය විසින් ලබා දීම පෙන්නවාදිය හැකිය. සමස්ත තැන්පතු ප්‍රමාණය 2014 වර්ෂයට සාපේක්ෂව 2015 වර්ෂයේදී රුපියල් බිලියන 480.6 දක්වා රුපියල් බිලියන 66.5 කින් වර්ධනය වී ඇත. එය ප්‍රතිශතයක් ලෙස 16.1% ක වර්ධනයකි. එයින් 95% ක් කාලීන තැන්පතු හෙවත් ස්ථාවර තැන්පතු වන අතර ඉතුරුම් තැන්පතු වල සැලකිය යුතු වර්ධනයක් සිදුව නැත.

වගකීම් වල තවත් පැතිකඩක් වන ණය ගැනීම 2014 වසරේ වාර්තා වූ 12.6% ක වර්ධනය හා සැසඳීමේදී 2015 අවසානය වන විට 44.6% කින් සැලකිය යුතු වර්ධනයක් සිදුව ඇත. එය රුපියල් බිලියන 96.9 ක වර්ධනයකි.

වගුව 2 : බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරන සමාගම් වල වත්කම් හා වගකීම්

අයිතමය	2014		2015		වෙනස	
	රු. බි	%	රු. බි	%	2014	2015
වත්කම්						
➤ ණය සහ අතතිකාරම්	604	74.1	796	79.9	15.8	31.8
➤ ආයෝජන	110	13.5	100	10.0	111.9	-9.2
➤ වෙනත්	101	12.4	101	10.1	-9.3	-0.4
වගකීම්						
➤ සමස්ත තැම්පතු	414	50.8	481	48.2	22.8	16.1
➤ සමස්ත ණය ගැනීම්	217	26.7	314	31.6	12.9	44.8
➤ ප්‍රාග්ධන මූලිකාංග	117	14.3	123	22.4	20.3	5.1
➤ සමස්ත අරමුදල්	748	91.8	918	92.2	19.3	22.7
➤ වෙනත්	67	8.2	78	7.8	14.9	17.9
සමස්ත වත්කම්/වගකීම් (ශුද්ධ)	815	100.0	996	100.0	19.0	22.3

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්තාව, 2015

අවදානම් කළමනාකරණය

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් යන අංශයෙහි අවදානම් පිළිබඳ සාකච්ඡා කරන විට එම අවදානම් ප්‍රධාන කොටස් තුනක් යටතේ පෙන්වාදිය හැකිය.

01. ණය අවදානම

02. වෙළෙඳපල අවදානම

03. ද්‍රවශීලතා අවදානම

ණය අවදානම

2014 වසරට සාපේක්ෂව 2015 වර්ෂයේදී මෙම අංශයේ වත්කම්වල වල ගුණාත්මකභාවය ඉහළ ගොස් ඇත. අක්‍රීය ණය අනුපාතිකය සහ වෙන්කිරීම් ආවරණ අනුපාතික වල අඩු වීමක් හඳුනා ගත හැකිය. ණය කළඹෙහි ඉහළ වර්ධනය හේතුවෙන් දළ අක්‍රීය ණය අනුපාතිකය සහ ශුද්ධ අක්‍රීය ණය අනුපාතිකය 2014 වර්ෂයට සාපේක්ෂව 2015 වර්ෂයේදී පිළිවෙලින් 5.7% සහ 1.6% දක්වා පහත වැටී ඇත.

වගුව 3 : ණය අවදානම

	2014	2015
දළ අක්‍රීය ණය අනුපාතිකය	6.9	5.7
ශුද්ධ අක්‍රීය ණය අනුපාතිකය	2.3	1.6

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්තාව, 2015

2014 වර්ෂයේදී අක්‍රීය ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 7.1 න්ද, 2015 වර්ෂයේදී 3.3න්ද ඉහළ ගොස් ඇත. 2014 සමග සසඳන විට 2015 වර්ෂයේ අක්‍රීය ණය ප්‍රමාණය ඉහළ යෑම සැලකිය යුතු මට්ටමක නොපවතී.

වෙළෙඳපොල අවදානම

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අවම වෙළෙඳපොල අවදානමකට මුහුණපාන අතර එයට ප්‍රධාන හේතුව ලෙස වෙළෙඳ කළඹ සහ විදේශීය විනිමය ගනුදෙනු සඳහා මෙම අංශය නිරාවරණය නොවීම හඳුනා ගත හැකිය. 2015 වර්ෂය ගැන සලකා බලන විට වසර පුරාම පහළ පොලී අනුපාතික තත්වයක පැවතීම තුළ පොලී අනුපාතික අවදානම ද අඩු වී ඇත.

ද්‍රවශීලතා අවදානම

ද්‍රවශීලතාවය ලෙස වත්කමක් මුදල් බවට පත් කර ගැනීමට ඇති හැකියාවේ කාර්යක්ෂමතාවය හඳුනා ගත හැකිය. 2015 වර්ෂයට අදාලව බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවයකින් යුක්තව ක්‍රියාත්මක වීම තුළ ද්‍රවශීලතා අවදානම පහළ මට්ටමක පැවත ඇත. 2015 වර්ෂයේදී ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතාවය වූ රුපියල් බිලියන 65.7 ට වඩා රුපියල් බිලියන 13.7 එනම් රුපියල් බිලියන 79.4 ක ද්‍රවශීලතා වත්කම් ප්‍රමාණයක් මෙම අංශය විසින් පවත්වා ගෙන ගොස් ඇත. තව ද කාලීන තැන්පතු සඳහා අවශ්‍ය ද්‍රවශීලතා වත්කම් අනුපාතය වන 10% හා ඉතුරුම් තැන්පතු සඳහා වූ 15% එම ප්‍රමාණයටත් වඩා ඉහළ මට්ටමක 2015 වර්ෂය තුළ පවත්වා ගෙන ගොස් තිබීම තුළ ද්‍රවශීලතා අවදානම අඩු මට්ටමක පවත්වා ගැනීමට බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් සමත්ව ඇත.

අධීක්ෂණය හා නියාමනය

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් වල අධීක්ෂණ කටයුතු කරනු ලබයි. 1979 අංක 27 දරණ මුදල් සමාගම් පාලන පනත වෙනුවට 1988 අංක 78 දරණ මුදල් සමාගම් පනත ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමත් සමඟ මුදල් ව්‍යාපාර නියාමන හා අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව 1988 වර්ෂයේදී ස්ථාපිත කරන ලදී. කෙසේ නමුදු 2011.11.09 දින සිට බල පැවැත්වෙන පරිදි ඉදිරිපත් වූ 2011 අංක 42 දරන මුදල් ව්‍යාපාර පනත මගින් වර්තමානයේ දී බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ කටයුතු පාලනය කරනු ලබයි. 2000 අංක 56 දරන කල්බදු මූල්‍යකරණ පනත බලාත්මක වීමත් සමඟ කල්බදු මූල්‍යකරණ ව්‍යාපාර නියාමන අධීක්ෂණයද මෙම දෙපාර්තමේන්තුව යටතට පත් විය.

බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදුකරනු ලබන ප්‍රධාන කාර්යයන් පහත පරිදි දැක්විය හැකිය.

- ❖ පරීක්ෂණ සහ අඛණ්ඩ සුපරීක්ෂණ මගින් බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්/විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අධීක්ෂණය කිරීම.
- ❖ නියාමන අනුමැතීන් ලබා දීම.
- ❖ විධානයන් සහ විවක්ෂණ අවශ්‍යතා නිකුත් කිරීම.
- ❖ අනවසරයෙන් පවත්වාගෙන යන මුදල් ව්‍යාපාර හා අනවසර තැන්පතු රැස් කිරීම් විමර්ශනය කිරීම.
- ❖ මහජනතාව දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් පැවැත්වීම.
- ❖ මහජන පැමිණිලි සඳහා යොමු වීම.

මෙලස අධීක්ෂණ කටයුතු සිදු කිරීම තුළ බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් ක්‍රමවත් පාලනයකට හසු වී මහජනතාවට නිසි සේවාවක් සැපයීමට කැප වනු ඇත.

ඉහතින් ගෙනහැර දැක්වූ කරුණු තුළින් ශ්‍රී ලංකාව තුළ ක්‍රියාත්මක වන්නා වූ බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් වල ක්‍රියාකාරිත්වය, ඔවුන් ලබාදෙන සේවාවන්, එම ආයතන අධීක්ෂණ කටයුතු යනාදී පැතිකඩයන් කිහිපයක වර්තමාන ක්‍රියාකාරිත්වය පිළිබඳ යම් අවබෝධයක් ලබාගත හැකි වනු ඇත.

සමාලෝචනය

වර්තමානය වන විට ජනතාවට වඩාත් සමීප වෙමින් ඔවුන්ගේ මූල්‍ය අවශ්‍යතාවන් ඉටුකර දෙමින් රැකියා දස දහස් ගණනක් බිහි කරමින් රටේ ආර්ථිකයට මහත් පිටුවහලක් වෙමින් බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් ශ්‍රී ලංකාව තුළ මහත් කාර්යභාරයක් ඉටුකරමින් සිටී.

මෙම පසුබිම තුළ මනා නියාමනයක් ඔස්සේ මෙකී මූල්‍ය ආයතන පද්ධතිය පවත්වාගෙන යාම තුළ එය නිසකවම ශ්‍රී ලාංකීය කුටුම්භ ඒකකයේ සිට ස්වයං රැකියා, කුඩා පරිමාණ, මධ්‍යම හා මහා පරිමාණ ව්‍යාපාරිකයන් දක්වා අවශ්‍ය මූල්‍ය අවශ්‍යතා සම්පාදනය කිරීම තුළ ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය දිනෙන් දින වර්ධනීය ප්‍රගතියක් අත්කරගනු ඇත. තව දුරටත් තම සේවාවන් පුළුල් කරමින් තරුණ ව්‍යවසායකයන් හඳුනාගනිමින් ඔවුන්ට තම ඉලක්කගත ව්‍යාපාරික අදහස් ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය මග පෙන්වීම ලබාදෙමින්, මූල්‍ය අවශ්‍යතාවන් ඉටුකරදීම තුළ ශ්‍රී ලාංකික ආර්ථිකය තව දුරටත් වර්ධනය වනු ඇත.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය

- සමරසිරි ජී. (2011), මූලික ආර්ථික විද්‍යා මූලධර්ම විග්‍රහය, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු මුද්‍රණාලය, කොළඹ 01.
- නන්දසේන කේ.ඩී. (1993), බැංකු මූලධර්ම හා පරිචය, සී / ස දීපානි මුද්‍රණාලය, නුගේගොඩ
- දිසානායක ජී..ඊ.ආර්. (2009), ශ්‍රී ලංකාවේ බැංකු සහ සේවා, එස් ඇන්ඩ් එස් ප්‍රින්ටර්ස්, කොළඹ 10.
- වෙලගෙදර වමන්ද (2005), වත්මන් බැංකු කටයුතු හා නව ප්‍රවණතා, ෆාස්ට් පබ්ලිෂින් (ප්‍රයිවට්) ලිමිටඩ්.
- ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්තාව (2013, 2014, 2015)
- www.cbsl.gov.lk